

MODÜL

02

İş Sağlığı ve Güvenliği

Şoförün işyeri olan araçta ve çevresinde tehlikeyi tanınması, riski azaltması ve 6331 sayılı Kanun'daki haklarını bilmesi.

8 konu slaytı • 2 soru

6331 sayılı İSG Kanunu: kapsam ve güncel durum

Kanun; kamu ve özel bütün işlere, işverenlere, işveren vekillerine ve çırak-stajyer dâhil tüm çalışanlara, faaliyet konusuna bakılmaksızın uygulanır.

- **Şoförün işyeri:** Otobüs, tır, minibüs; garaj, otogar, depo rampası ve dinlenme tesisi de işyerinin parçasıdır.
- **Ocak 2025:** Kamu ve 50'den az çalışanlı az tehlikeli işyerlerinde İSG uzmanı ve işyeri hekimi zorunluluğu fiilen başladı.
- **15 Ocak 2025:** 7538 s. Kanun: Sağlık Bakanlığına bağlı Çalışan Sağlığı Merkezi (ÇASMER) İSG hizmeti verebilir.
- **2 Nisan 2026:** Yeni İSG Eğitimleri Yönetmeliği: işe başlamadan önce en az 2 saat yüz yüze, uygulamalı eğitim şart.
- **Eğitim tekrarı:** Çok tehlikeli işte yılda bir, tehlikelide 2 yılda bir, az tehlikelide 3 yılda bir yenilenir.

Kaynak: 6331 s. Kanun md. 2 · 7538 s. Kanun · RG 02.04.2026/33212

Kim ne yapar? Devlet, işveren, çalışan

Devlet

Yasa ve yönetmelik çıkarır.
Çalışma ve Sosyal
Güvenlik Bakanlığı
Rehberlik ve Teftiş
Başkanlığındaki iş
müfettişleri işyerlerini
denetler.

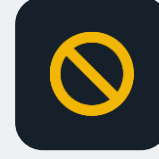
İşveren

Risk değerlendirmesi
yaptırır, bakımlı araç ve
KKD sağlar, eğitim verir,
emniyetsiz durumları
giderir. Çalışanın kusuru
işverenin sorumluluğunu
kaldırmaz.

Çalışan (şoför)

Talimatlara uyar, KKD'yi
doğru kullanır, arızayı ve
tehlikeyi derhâl bildirir.
Ör. fren yumuşadıysa
seferden önce hareket
müdürüne yazılı bildirir.

Çalışmaktan kaçınma

Ciddi ve yakın tehlikede
çalışan İSG kuruluna ya da
işverene başvurur; karar
çıkana kadar çalışmaktan
kaçınabilir. Tehlike
önlenemiyorsa alanı terk
eder.

Kaynak: 6331 s. Kanun md. 4, 13, 19, 24

Tehlike, risk, ramak kala: şoförün dilinde

Tehlike

Çalışanı veya işyerini etkileyebilecek, zarar ya da hasar verme potansiyeli taşıyan durum.

ÖRNEK Ocak sabahı 06:00'da Bolu Dağı geçidinde gizli buzlanma. Buz kendi başına tehliktir; orada kimse olmasa da vardır.

Risk

Tehlikeden kaynaklanacak kayıp, yaralanma ya da başka zararlı sonucun meydana gelme ihtimali.

ÖRNEK Aynı buzda yaz lastikli, 40 ton yüklü tırla 80 km/sa gitmek riski çok yükseltir; kış lastiği ve 40 km/sa riski düşürür.

Ramak kala

Yaralanma veya hasar olmadığı hâlde çalışana, işyerine ya da ekipmana zarar verme potansiyeli olan olay.

ÖRNEK Gebze'de depo rampasına geri yanaşırken arkadan geçen forkliftle arada 20 cm kaldı. Kimse yaralanmadı ama olay kayda geçirilip incelenir.

Kaynak: 6331 s. Kanun md. 3 ve md. 14

İş kazası ve meslek hastalığı

İş kazası

İşyerinde veya işin yürütümü nedeniyle meydana gelen, ölüme ya da bedenen veya ruhen özüre yol açan olay.

ÖRNEK Mersin'de konteyner kapısını açarken içeride kayan koliler kapıyı iterek şoförün omzunu çıkardı. Yükleme-boşaltma da işin parçasıdır; bu bir iş kazasıdır.

Meslek hastalığı

Mesleki risklere maruz kalma sonucu ortaya çıkan hastalık. Yavaş gelişir, yıllar sonra fark edilir.

ÖRNEK 20 yıl gürültülü eski bir kamyon kabininde çalışan şoförde gelişen işitme kaybı. Tespit ve karar SGK sağlık kurulunca verilir.

İşyeri eklentileri

İşyerine bağlı dinlenme, yemek, uyku, yıkanma yerleri ile araçlar da işyeri organizasyonuna dâhildir.

ÖRNEK Şoförün mola verdiği firma tesisi, yattığı kuşet ve kullandığı otobüs, kanunen işyeri sayılır.

Kaynak: 6331 s. Kanun md. 3 · SGK meslek hastalığı tespiti

Direksiyondaki trafik kazası iş kazası mıdır?

KURAL / KAVRAM

Evet. Görev sırasında, görevle başka yere gönderilmişken ya da işverenin sağladığı servisle işe gidip gelirken olan kaza iş kazasıdır. İşveren kazayı 3 iş günü içinde SGK'ya bildirir.

ÖRNEK OLAY

Ankara–Samsun seferinde zincirleme kaza

Firma şoförü Hakan, salı sabahı 07:40'ta Kırıkkale çıkışında sisli havada zincirleme kazaya karıştı ve bacağı kırıldı. Kaza trafik polisince tutanağa geçirildi; aynı olay görevi sırasında olduğu için iş kazasıdır. Firma kazayı en geç cuma (3 iş günü) SGK'ya bildirdi. Hakan'ın raporlu süresi için geçici iş göremezlik ödeneği SGK'dan ödenir.

Akılda tut: Görevdeyken yaşadığın her kazayı, ne kadar küçük olursa olsun, aynı gün firmaya yazılı bildir.

Kaynak: 5510 s. Kanun md. 13 · 6331 s. Kanun md. 14

Değerlendirme sorusu 10

Aşağıdakilerden hangisi iş sağlığı ve güvenliğinin amaçlarından biri değildir?

A

Çalışanları iş kazası ve meslek hastalıklarına karşı korumak

B

Zarar verici etkileri en aza indirmek

C

İşletmenin cirosunu ve kârını artırmak

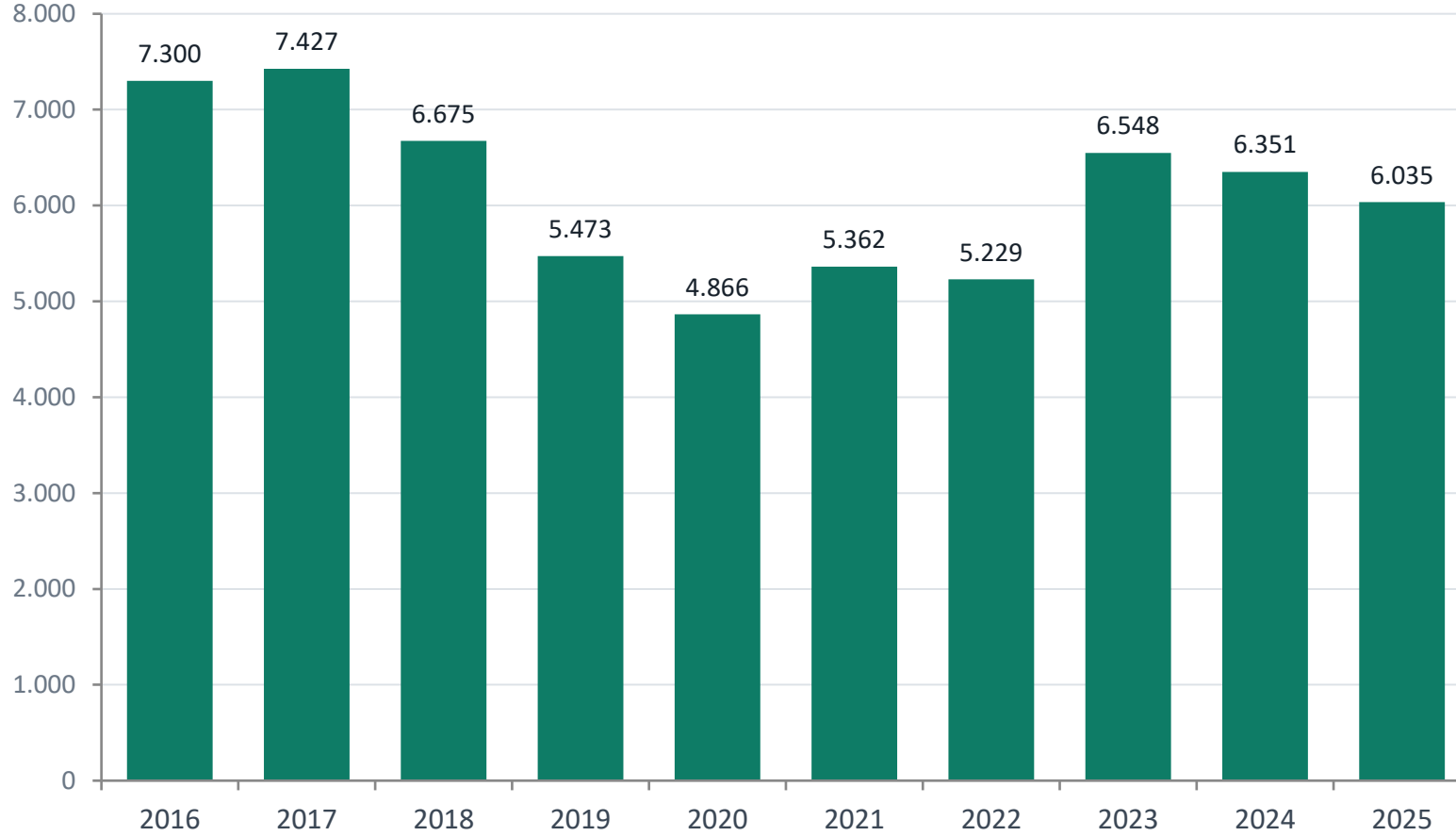

D

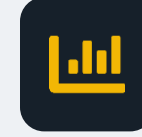
Çalışanların ruh ve beden bütünlüğünü korumak

Cevap C. İSG'nin amacı çalışanı, üretimi ve işletmeyi korumaktır. Kazasız çalışma dolaylı olarak maliyeti düşürür ama kâr artırmak İSG'nin amacı değildir.

Son 10 yılda trafik kazalarında ölenler

Kaynak: TÜİK Karayolu Trafik Kaza İstatistikleri, 2022-2025 bültenleri

Ölü sayısı 2016'ya göre yaklaşık %17 azaldı, ama 2025'te bile günde ortalama 16-17 kişi trafikte hayatını kaybetti.

2025 yılı karayolu trafik kazaları

288.321

ölümlü yaralanmalı kaza
(2024'e göre %8 artış)

6.035

kişi hayatını kaybetti
(2024'e göre %5 azalış)

403.937

kişi yaralandı

%90,6

ölümlü yaralanmalı
kazalarda kusurun
sürücünden kaynaklanma
payı

Kazaların büyük çoğunluğu araçtan veya yoldan değil, sürücü davranışından kaynaklanıyor. Yani önlem de büyük ölçüde direksiyondaki kişinin elinde.

Kaynak: TÜİK Karayolu Trafik Kaza İstatistikleri 2025 (06.05.2026)

Şoförün görev başında karşılaştığı tehlikeler

- > **Stres ve şiddet:** Rötalar, sıkışık trafik, öfkeli yolcu. Tartışmayı büyütme; tehdit varsa güvenli yerde dur, 112'yi ara.
- > **Gürültü ve titreşim:** Uzun süre maruz kalmak işitme kaybı, bel ve boyun rahatsızlığı yapar. Koltuğu ayarla, molada esneme hareketi yap.
- > **Yalnız çalışma:** Gece seferinde arıza veya fenalaşma. Güzergâhını ve varış saatini firmaya bildir.
- > **Yorgunluk ve uyku:** Ağır vasıtada sürekli 4,5 saatten, günde toplam 9 saatten fazla sürülemez; 4,5 saatin sonunda en az 45 dk mola verilir.
- > **Alkol ve ilaç:** Hususi otomobil dışındaki araçlarda sınır 0,20 promil. Profesyonel şoför için tek güvenli değer sıfırdır; uyku yapan ilacı doktora sor.

Kaynak: Karayolları Trafik Yönetmeliği md. 98/A · KTK md. 48

Değerlendirme sorusu 11

Yolda uykunuz geldiğini fark ettiniz. Aşağıdakilerden hangisi uykusuzluğu gidermenin en etkili yoludur?

A

Radyonun sesini açıp şarkı söylemek

B

Kahve veya enerji içeceği içip yola devam etmek

C

Camı açıp yüzünü yıkayarak devam etmek

D

Uygun bir yerde park edip yeterince uyuyana kadar dinlenmek

Cevap D. Uykunun tek gerçek ilacı uykudur. Kafein, müzik ve soğuk hava etkisi kısa sürer, uyuklama birkaç dakika sonra geri gelir.